

שמלשון הש"ס במס' סוטה דף י"א ע"א ששם ג"כ הלשון: והן אינן יודעים שעל כל העולם כולו אינו מביא אבל על אומה אחת הוא מביא, ואח"כ מסיים הגמרא: אי גמי הוא אינו מביא אבל הן באים וגופלין בתוכו וכו', וקשה לכאורה מאי כיוון ר' חמא בר חנינא במה שאמר אי גמי וכו' הלא האמת כן שרק על כל העולם אינו מביא ועל אומה אחת מביא, [והמהרש"א כ' שם על והם אינם יודעים וכו' דבהאי קרא דמפורש ב' שבועה בתורה דכתיב לא [ולא] יכרת כל בשר וגו' משמע עולם כולו כמו בימי נח ע"ש], ולפי המדרש שהביא הח"ס י"ל שר' חמא בר חנינא כיוון גם על מדרש הנ"ל שאפי' אם גימא שגם על אומה אחת אינו מביא ולשון הקרא "כל בשר" אפי' על אומה אחת גדולה אינו מביא, אעפ"כ יקויים בפרעה ומצרים, כי בדבר אשר זדו עליהם, כי הם באים וגופלין לתוכן, וכן משמע במ"ר פ' בשלח ר"פ כ"ב... אמרו באו ונבא עליהן בחכמה וכו' על ישראל בדבר שלא יהא אלהיהן יכול להביא עלינו באותו מדה, אם גדונם בחרב וכו' יודעין אנו שנשבע שאינו מביא מבול לעולם אלא בואו וגדונם במים שאינו יכול להביא אותם עלינו, א"ל הקב"ה רשעים כבר נשבעתי שאיני מביא מבול לעולם אבל מה אעשה לכם אני מביא אתכם למבול וכו' וכ' שם העץ יוסף אין הכי גמי שהיה יכול להביא עליהם מבול כי אין הגזירה אלא על כל העולם כדלעיל פ"א, אך בשביל אהבת הקיצור סמך אלעיל וכו' ולהנ"ל י"ל שבעל המאמר שם ר' אלעזר בר שמעון ס"ל כמדרש שהביא הח"ס שגם על אומה אחת אינו מביא. [ועי' במס' זבחים דף קט"ז אח"כ 1234567] ובמהרש"א שם ובעיון יעקב על עין יעקב].

[מלואים לקונטרס שער יוסף על חי' ח"ס עמ"ס חולין]

בעמ' קצ"ו סוף טור א' כתבתי שהח"ס בחי' בדפי הס' ל"ה טור ד' בד"ה ונ"ל וכו' מיישב דקדוק הפרמ"ג למה מזכיר הש"ס במס' ע"ז סימנא רק בהני תרי תורא וחמרא דימא והלא הכל תלוי בקשקשת וסנפיר, והנה מצאתי בהעתק מחי' ח"ס עמ"ס חולין שכ' בק"ק דרעזניץ שהח"ס העיר על מה שעוד צ"ע שם, וז"ל: ובדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת וכו' אלו הקבועים, כ' רמב"ן על התורה והביאו ה"ה ופסקו כל הפוסקים דעכ"פ בעי' שיסורו ע"י כלי ולא יהי' קבועין ממש כעור הדג אלא כלבושין ושריון קשקשים הוא לבוש כתיב, ונראה אם לא נוכל להפרידם ע"י סכין אלא ע"י שום המצאה בחמין ואפר וכדומה דבר זה אינו מסור בדיני [דגים] ואינו נאכל אלא במסורת — ובזה הבנתי בש"ס פ' אין מעמידין ל"ט ע"א דאמר חמרא דימא שרי

תורא דימא אסור וסימנך טמא טהור טהור טמא, וצ"ע בשלמא חמרא דימא שרי אצטריך אפי' מצא בלא קשקשים נדע שיש לו אלא שנשרו, אבל תורא דימא אסור מה"ת להתיר כיון שאין לו סי' טהרה, אע"כ שניהם אין להם קשקשים הניטלים להדיא אלא ע"י תחבולה והמצאה ומסרו לנו חז"ל דחמרא יש לו קשקשים הראוי לסמוך להתיר משא"כ תורא דימא, ושם הארכתי עוד, וכן מוכח כוונת רש"י ריש שמעתין למעיין בלשונו במ"ש הקבועין בו יותר מן הסנפירין שאין סרין מעליהם אלא בידים עיין ותבין שנתכוון ממש לכל דברי רמב"ן הנ"ל.

עמ' קצ"ט סוף טור א' הבאתי מחידוש בשיטה מקובצת במס' ביצה שמוכיר הח"ס בתשובה בחי"ד, גם בח"ס על התורה ח"א עמ' רכ"ג ד"ה נושאים וגו' מביא דבריו ומסיים: והוא דין מחודש ופלא.

עמ' ר"ט בריש טור א' הבאתי בשם ס' לקוטי חבר ב"ח שהקפיד הח"ס בליל הסדר לאחר שלעס כל השני זיתים בלעם בבת אחת, והנה מפורש בשו"ת ח"ס חא"ח בסי' קכ"ז (שציינתי שם בד"ה שחרי) בד"ה תו צל"ע... אמנם אוכלי פסח מצה ומרור היו מרסקין הדק היטב וגם נדחקים בבליעה כמו שאנו עושים היום בליל פסח לקיים מצותינו כראוי וכו' [תאריך התשובה תקפ"א]. הנה מה שכתבתי שם שיש לכאורה סתירה למנהגו דמרן למה שכתב פה, יש ליישב דבאמת מלשון המחבר בסי' תע"ה וכן מלשון הרמ"א בסי' תפ"ו שכתב בבת אחת משמע שיבלעם בב"א וכמסקנת מג"א, ועי' במשנה ברורה בסי' תע"ה ס"ק ט', לכן החמיר הח"ס לקיים המצוה כראוי, ומ"ש הח"ס בחי' דמשמע קצת בשמעתין דהוה שלא כד"א, כן משמע מלשון רש"י בד"ה היכי משכחת וכו', אולם הח"ס מדחה ראי' זו דרק בגידין ועצמות י"ל כן.

בחי' ח"ס במס' חולין דפי הס' ט' טור ב' ד"ה ואם אולי וכו' כ' הח"ס על מה דאמרי' במס' סנהדרין ס"ט ע"ב בבא עליה אביה, שצע"ג הא מאביה גופא מוכח דאולי' בתר רובא בדיני נפשות דדלמא לאו אביה הוא, וכן העיר בשו"ת ח"ס חא"ע ח"א סי' מ"א ד"ה ומ"מ. וכוונת מרן לע"ד, כיון שהגמרא דחי דלמא לעולם לא אולי' בת"ר והא דאמרי' מומתין עליה היינו בבא עליה אביה, ובדחייה הזאת הכל בכלל, אביה ממש או אביה חורגה, והי"ל להקשות תיכף דלמא לאו אביה הוא, ולתרץ משום בת אשתו, אלא ש"מ בדחי' זו אין שום פקפוק דיש להמיתו משום שבא על בתו, וחי' הח"ס כמה תירוצים, וכתבתי עוד בזה במכתב סופר ח"ב בהוספות דף קל"ז טור ד'.

מה שפירש"י ר"ח כהן היה דאל"ה לא היה מקום לחשדו כלל שאפילו בשלו מהימן בכה"ג מכ"ש בשל אחרים שכן אמרי' בשמעתין גבי רואה טריפות לעצמו הוה ת"ח להחזיר לו אבידתו דהשתא בשלו מחמיר על עצמו מכ"ש בשל אחרים, ומשו"ה הוה שונא מתנות יחיה א"כ ה"נ, לכן פירש"י כהן היה ר"ח ועמהרש"א וק"ל. [ומה שנדפס בפנים אח"ז: ועי' כ"מ פ"א מה' בכורים, צ"ל בכורות].

בר"פ אור"ב (דפי הס' ל"ט ריש טור א') העיר הח"ס על מה שכ' הת"ח דבקדשים הו"א עשה דוחה ל"ת, הלא מחוסר זמן הוי כבעל מום ע"ש. מצאתי שגם הראש יוסף העיר מזה והביא ג"כ הש"ס דיומא דף פ"ג שהזכיר הח"ס, וע"ש מ"ש עוד בזה מתוס' מס' מנחות דף מ"ט ע"ב.

שם דפי הס' מ"ז טור ב' ד"ה יצאה וכו' וזה דעת הרמב"ם והי"מ דמייתי רי"ף וכו' ובפסק דהיזק שאינו ניכר הארכת בזה וכו', נזכרתי כעת למה שהביא בזה מוח"ז בספרו מכתב סופר חלק ב' דף ק"ל באות ג' בשם הח"ס מכ"י, ושם כתבתי שעל זה כיוון הח"ס מ"ש פה.

בקונטרסי עמ"ס חולין הארכת בפינים בעמ' קצ"ח בקושי' שאגת ארי' בר"פ גיד הנשה, ושהח"ס מדחה קושייתו, שכחתי לציין על מה שכתב בזה זקני ז"ל בספרו ברכת משה עמ"ס חולין בקושי' שאגת ארי' וכיוון לתי' של הח"ס בהסבר נכון.

שם דפי הס' י"ב טור א' ד"ה וכו' עוד מהרי"ק וכו', בשו"ת מכתב סופר ח"ב דף י"ד טור ב' כתבתי, דהח"ס הביא פה מהרי"ק בשם תוס' שאנץ דלא חשו לקושי' תוס' וס"ל דהוה מומר בפ"א רק הכא מיירי בצינעא, והוסיף הח"ס שלא בפני עשרה מישראל כמ"ש בתשובת הרשב"א דמייתי ב"י בסי' קי"ט ובש"ך סי' ב', וכן משמעות הח"ס בשו"ת חי"ד סי' ק"כ דאפי' העידו ב' עדים שחילל שבת לא מקרי פרהסי' כיון שלא הי' בפני עשרה מישראל, אמנם הפלתי בסי' י"א כ' על פיה"מ במס' חולין דף י"ד דלכן לא תי' דמיירי בצינעא דהרמב"ם ס"ל בפרהסיא לא דצריך עשרה בנ"א רק בעשותו בפרהסיא מגלה דעתו להפקיר עצמו ולפרוק עול וכ"כ ביצועת יעקב סי' ב' דאם ב' עדים מעידים עליו שהי' עושה הדבר לפנייהם חשוב כמו בפרהסיא.

שם דפי הס' כ"ו טור ד' ד"ה ובמישרי וכו' עש"ה, ראיתי בהעתק מחי' ח"ס עמ"ס חולין שכ' בק"ק דרעזניץ מבואר יותר וז"ל: אבא שרא בוכרא, פירש"י שהיו כהנים באים לשאול לו על מומי בכורות, דקדק לומר כהנים באים משום דודאי לא יחשדהו שיאכל קדשים בחוץ, אלא משום שהכהנים נחשדים להטיל מום בבכור ואינם נאמנים ע"ז כ"א בעדים ויש לחוש שהתיר לו הבכור אעפ"י שלא היו עדים גמורים, לכן פירש הכהנים שבאים לשאול אבל ישראל לא חשיד על כך אפי' בספק בכור שהוא של ישראל במומו כמבואר בש"ס ובש"ע סי' שצ"ד סעיף יו"ד ע"ש. והא"ש

[אוצר החכמה]

1234567

תקונים בחי' ח"ס על ל"ז סוגיות שנדפסו במונקאטש בשנת תרס"ב ע"י מו"ח הרב ז"ל והגהתי עפ"י הכ"י שנשארו במקצת.

רף	טור	שורה	במקום	צריך להיות
ז'	ג	י"ב	פ"ד	קפ"ד
ז'	ג	כ"ז	ר"י	דר"ע
ז'	ג	מ"ח	דפריץ	דפסק
ט'	ג	ג'	עומר וכו'	עי' מה שכתבתי במבוא לח"ס עה"ת ח"א עמ' י"ב ברחובות קריה
י"א	ג	ה'	יחזור עד	יחזור להיתרו
י"א	ג	ו'	נושיע	נושעו
י"א	ג	י"ז	אמר	אתמול
י"א	ג	ל"א	א"י	איסור
י"א	ג	ל"ג	מצאני	מצאתני
י"א	ג	מ"ז	המלאך	והמלאך
י"א	ג	מ"ח	כד'	כדר
י"א	ג	מ"ט	אינה	אתה
י"ג	ג	כ"ח	ארמלתא	אמתלאי
י"ג	ד		בכותרת חסר	בעזה"י
י"ד	א	מ"ח	נאמר	קאמר